

ЛІТЕРАТУРА:

1. Веснин В.Р. Практический менеджмент персонала: пос. по кадровой работе / В.Р. Веснин. – М.: Юрист, 1998. – 495с.
2. Равен Дж. Компетентность в современном обществе. Выявление, развитие и реализация / Дж. Равен. – М.: Когито-центр, 2002. – 396с.
3. Слостенін І.Ф., Ісаєв А.І., Мищенко Е.Н. Педагогіка: учеб. Пос. для студ. пед. учеб. заведень / І.Ф. Слостенін. – М.: Школа-прес, 2000.– 512с.
4. Тимофеева Н.Б. Особенности формирования профессиональной компетентности учителя начальных классов / Н.Б. Тимофеев. – Вестник ТГПУ. – ВЫПУСК №10. – Красноярск , 2009. – 94с.

Лагошняк Г.Н.

О ПОИСКАХ НОВЫХ ПУТЕЙ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

Статья посвящена рассмотрению вопроса формирования профессиональной компетенции будущего учителя начальных классов, в частности формирования коммуникативно-речевой компетенции.

Ключевые слова: компетентность, коммуникативно-речевая компетенция, ключевые, базовые, специальные компетенции, самостоятельная работа.

Lagoshnyak G.N.

LOOKING FOR NEW WAYS OF FORMING A FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS' PROFESSIONAL COMPETENCE

The article deals with the issue of forming a future primary school teachers' professional competence in particular the formation of communicative speech competence.

Key words: competence, communicative competence, key, basic, special competence, independent work.

УДК 378: (37.011.3-051:323.3)

Марків В.М.

ФАХОВА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОЇ ДЯЛЬНОСТІ

У статті розглянута можливість застосування нових форм роботи з майбутніми вчителями початкових класів, які сприяли б збагаченню її елементами творчості.

Ключові слова: творчі здібності, пріоритет конкретної людини, розвиток творчого потенціалу, гуманістична педагогічна позиція, комунікативний підхід, високий професіоналізм.

Проблема якості освіти зумовлює пошук шляхів, способів і форм професійного зростання вчителя-практика. Аналіз наукової літератури свідчить про те, що, не зважаючи на велику кількість робіт з підготовки вчительських кадрів, у тому числі і початкової школи, не можна говорити про повне і всебічне вирішення проблеми. Зміна функцій сучасного вчителя у зв'язку з соціалізацією шкільного життя і здійсненням особистісної спрямованості педагогічного процесу, створення освітнього середовища, який стимулює розвиток творчої особи, зумовлює пошук засобів, що позитивно впливають на подальше вдосконалення професійної позиції і активізації позиції учнів.

У наш час учителя визнано "основною рушійною силою відродження та створення нової національної системи освіти", "довіреною особою суспільства, якій воно довіряє

найдорожче – своїх дітей" [4]. Слід зазначити, що вся педагогічна класика оцінює особистість учителя як вирішальний чинник виховання молоді.

Сучасний ритм життя (технічний прогрес, соціальні революції) характеризуються психічною неврівноваженістю, інформаційним вакуумом, на повірку оголяються різні переживання, стан неспокою. Характерно, що до цих процесів особливо чутливі діти. Як наслідок, зростає кількість дітей соціально занедбаних, зі слабким здоров'ям. Отже, перед учителем постає завдання нейтралізувати ці негативні фактори.

Ще Платон писав, що посада "вчителя набагато вагоміша за найвищі посади в державі" [5, с.241]. К. Ушинський стверджував, що у вихованні все повинно базуватися на особистості вихователя, "оскільки виховна сила виливається тільки з живого джерела людської особистості" [8, с.39]. О.Духнович називав учителя сіячем, що "засіває зерном добру ниву; якщо він посіє там пшеницю, пшениця і виродить, а якщо посіє кукуль, то що інше зійде, як не кукуль?" [2, с.518].

Наявність творчих здібностей у вчителя адекватна соціально-педагогічним реаліям сьогодення. Суспільство проголосило пріоритет конкретної людини, особистості творчої, активної. Творчий підхід до педагогічної діяльності є провідною характеристикою як колективу, так і кожного його члена. "Творчість – продуктивна людська діяльність, здатна породжувати якісно нові матеріальні та духовні цінності суспільного значення. Розвиток творчого потенціалу діяльності є важливою умовою культурного прогресу суспільства і виховання людини" [1, с. 326]. Природно виникає питання про сутність категорії "педагогічна творчість". С. Гончаренко в українському педагогічному словнику дає таке визначення: "Педагогічна творчість – оригінальний і високоефективний підхід учителя до навчально-виховних завдань, збагачення теорії і практики виховання й навчання. Педагогічна творчість стосується різних сторін діяльності вчителя - проведення навчальних занять, роботи над організацією колективу учнів відповідно до їхніх вікових та індивідуальних особливостей учня, вироблення стратегії і тактики педагогічної діяльності з метою оптимального виконання всебічного розвитку особистості" [1, с.326].

Актуальність дослідження полягає в нагальній потребі громади в тому, щоб її активні представники навчилися адекватно реагувати на реальні соціально-економічні зміни у житті країни. Адже, саме прояв творчого потенціалу людини, визначення її місця в світі має надзвичайне значення для останньої. Тому можна говорити про високий рівень формування до творчої діяльності лише у тому випадку, коли під час підготовки вчителів початкових класів у педагогічному вузі, у майбутніх педагогів сформується потреба систематичному і наполегливому самовдосконаленні себе, як творчої особистості.

На сьогоднішній день існують різні класифікації педагогічної творчості. Як вважає І. Раченко, педагогічна творчість – активний процес, спрямований на пошук більш сучасних форм навчально-виховної роботи, успішне вирішення педагогічних проблем, покращення якості навчання та виховання [6, с.79].

Т. Фролова визначає педагогічну творчість як "завжди нове стосовно того, що вже є, що склалося; пошуки вчителем засобів розвитку своїх вихованців та самого себе, подолання професійних стереотипів, осмислення наукової інформації" [7, с.20].

Дослідження з психології творчості, педагогічної творчості (Т. Кудрявцев, Н.Кузьміна, Ю.Кулюткін, В.Кан-Калік, М.Лазарев, Н.Нікандров, С.Сисоева, Г.Сухобська та ін.) створюють передумови для розуміння та осмислення творчої природи педагогічної праці. Основою такої діяльності вчителя є творчі здібності, розвитку яких у процесі професійної підготовки сприяє формування творчих умінь та навичок.

У процесі проведення дослідження проблеми і аналізу психолого-педагогічної літератури, ми переконалися, що підготовці вчителів початкових класів до педагогічної творчої діяльності надається чинна увага. Але все ж таки поняття "педагогічна творчість" подається по-різному, що вагомо позначилося на вирішенні проблеми форм готовності майбутніх педагогів до неї.

Педагогічна творчість розглядається з точки зору оптимізації навчально-виховного процесу (Ю.Бабанський, В.Кан-Калік, М.Поташник, Л.Рувинський), як цілісний процес професійної реалізації і самореалізації педагога (С.Сисоева), як інтегративна якість особистості (З.Левчук, Л.Лузіна), як критерій якісного становлення особистості вчителя (Н. Кичук).

В.Загвязинський, спираючись на праці В.Сластьоніна та Л.Спіріна, зазначає, що формування готовності майбутнього вчителя до педагогічної творчості досягається шляхом просування студента через проміжні етапи на більш високі рівні, а саме: інтуїтивний, репродуктивний, репродуктивно-творчий, творчий [3, с.14].

Мета даної статті закладається в тому, щоб знайти такі форми роботи, що сприятимуть активізації творчої діяльності студентів, будуть формувати їх педагогічні погляди і стиль діяльності, вироблятимуть професійні навички та уміння. А найголовніше, акцентують впевненість у правильності вибору майбутньої професії.

Педагогічна творчість – це така діяльність, коли у педагога з'являється потреба працювати нестандартно, на основі останніх досягнень науки та практики, сучасних вимог суспільства, коли він створює особистий досвід, удосконалює свою майстерність. Для вчителя, який бажає стати майстром, необхідно передусім усвідомити свою діяльність як творчість.

Під час проходження педагогічної практики ми спробували впровадити нові форми, які б сприяли "насиченню" її елементами творчості:

1. Конкурс майстерності майбутніх учителів, "круглий стіл" та ін.
2. Робота творчої майстерні вчителя.
3. Індивідуальні консультації з різних видів педагогічної діяльності вчителя для студентів з різним рівнем підготовки, їхніми педагогічними нахилами, власними якостями.
4. Творчі завдання студентам з проблеми, що розглядається.

З метою перевірки вищезгаданих припущень нами був проведений експеримент, у якому брали участь дві групи студентів V курсу психолого-педагогічного факультету Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ "Криворізький національний університет". Експеримент був здійснений на базі школи №8 м. Кривого Рогу. Перед студентами були поставлені завдання:

- вдосконалення виховних умінь і навичок;
- формування гуманістичної педагогічної позиції;
- виявлення творчості в педагогічній діяльності.

Сигналом до реалізації експерименту стало проведення конкурсу майстерності майбутнього вчителя, мета якого – спонукати студентів на творчу діяльність, на демократичний стиль спілкування, розкриття своїх потенційних можливостей. Обидві команди майбутніх учителів показали свої знання й ерудицію; готовність вдало і передбачливо спланувати виховну роботу відповідно до завдань, що постають перед класом, по його характеристиці, і провести гру з дітьми; показали власний педагогічний свій стиль, розкрили організаторські і комунікативні здібності, оригінальність у вирішенні педагогічних ситуацій; продемонстрували набуті вміння і навички.

Вважаємо, що конкурс, проведений в подібній формі, стимулював студентів до підвищення рівня педагогічної культури, розвивав прагнення до самовдосконалення й самореалізації.

Ефективною формою в нашій роботі стала творча майстерня вчителя. Заняття майстерні проводили вчителі на базі цієї ж школи.

До початку занять ми попросили студентів подумати, чому вони хотіли навчитися у творчій майстерні. Було вирішено зупинитися на проблемах:

- культура взаємин учителя та учнів;
- виховні можливості уроку;
- позаурочна виховна робота з дітьми;
- педагогічна творчість учителя як умова його успіху.

Заняття майстерні проходили в сприятливих умовах. Студенти відчували щирю прихильність досвідчених педагогів, які були готові поділитися з ними своїми педагогічними наробками. Лекція вчителя-майстра супроводжувалася демонстрацією матеріалів з "педагогічної скарбнички", "програванням" найбільш удалих прийомів роботи як у плані викладання предмета, так і в плані спілкування з дітьми, способів установалення контактів з учнями та їхніми батьками. Студенти задавали питання, ділилися складними педагогічними ситуаціями, з якими їм довелося зустрітися, і спільно шукали позитивні шляхи їх вирішення; ділилися першими педагогічними вдачами й знахідками. Важливо відзначити той факт, що вчителі, які вели нашу майстерню, були дуже різними за стилем своєї діяльності, за характером й темпераментом, що, на наш погляд, допомагало майбутнім учителям у пошуку й виробленні власного, індивідуального стилю діяльності. М'яка, доброзичлива, дуже емоційна Галина Сергіївна, що "завойовує" серця дітей своєю ерудицією, внутрішньою й зовнішньою культурою, сердечним і чуйним ставленням до проблем кожної дитини, і зовні сувора, рішуча, рвучка Ольга Степанівна, що уміє так розкрити тему, що на її уроках "розмовляють" наймовчазніші учні й "тугодуми", а ще вона щоліта йде з хлопцями в походи, надаючи перевагу тому, що вона буде "будувати містки" своїх взаємин з "важкими" учнями поза шкільним класом.

Творчість, високий професіоналізм, інтелігентність, відданість справі стали наочним зразком педагогічної діяльності для майбутніх учителів.

Крім безпосередніх занять творчої майстерні, використовувалися й інші форми знайомства з досвідом вчителів-методистів:

- ознайомлення з навчальним кабінетом, його обладнанням, методичним фондом;
- відвідування уроків і позаурочних виховних заходів з їх подальшим колективним аналізом;
- індивідуальні бесіди із проблем, що виникають у процесі практичної діяльності майбутніх учителів.

Отримані результати дозволили констатувати, що в процесі спеціально організованої професійної підготовки формується готовність учителя початкових класів до плідної педагогічної творчості, яка сприяє, в подальшому успішній творчій педагогічній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Духнович М.И. Народная педагогика в пользу училищ и учителей сельских / М.И. Духнович // Хрестоматія з історії вітчизняної педагогіки. – К.: Радпкола, 1961. – С.518-519.
3. Загвязинский В.И. Педагогическое творчество учителя / В.И. Загвязинский. – М.: Педагогика, 1987. – 159с.
4. Концепція національного виховання // Освіта. – 1994. – 26 жовтня.
5. Платон. Сочинения: В 3-х т. [Пер. с древнегреч.]. – М. Мысль, 1972. – Т.3. – 687с.
6. Раченко И.П. Принципы научной организации педагогического труда / И.П. Раченко. – К.: Освіта, 1989. – 160с.
7. Фролова Т.В. Развитие педагогического творчества в школе / Т.В. Фролова, С.Ю. Степанов // Сов. педагогика. – 1991. – №6. – С.20-25.
8. Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання / К.Д. Ушинський // Вибр. пед. тв.: У 2-х т. – К.: Рад. школа, 1983. – Т.1. – С. 192-472.

Маркив В.Н.

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ К ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ТВОРЧЕСКОЙ ДЯЛЬНОСТИ

В статье рассмотрена возможность применения новых форм работы с будущими учителями начальных классов, которые бы способствовали обогащению ее элементами творчества.

Ключевые слова: творческие способности, приоритет конкретного человека, развитие творческого потенциала, гуманистическая педагогическая позиция, коммуникативный подход, высокий профессионализм.

Markiv V.N.

**PROFESSIONAL PREPARATION OF FUTURE TEACHER OF INITIAL CLASSES IS TO
PEDAGOGICAL CREATIVE ACTIVITY**

In the article the considered possibility of application of new forms of work is with the future teachers of initial classes, that would assist enriching of work her elements.

Key words: creative capabilities, priority of concrete man, development of creative potential, humanistic pedagogical position, communicative approach, high professionalism.

УДК 378.13.373.24(4)

Мельник Н.І.

**КРИТЕРІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ІНШОМОВНОЇ ПЕДАГОГІЧНИХ
КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ В КОНТЕКСТІ
МІЖНАРОДНИХ ПРОЕКТІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

У статті здійснено аналіз критеріїв професійної освіти майбутніх педагогів відповідно до європейських стандартів, визначено особливості та вимоги до формування професійної компетентності педагогів у контексті діяльності провідних міжнародних та європейських дослідницьких проектів.

Ключові слова: професійна підготовка, педагогічна компетентність, іношомовна компетентність майбутніх педагогів, міжнародні проекти педагогічної освіти, європейський освітній простір.

В умовах активної інтеграції вітчизняної системи педагогічної освіти в європейський освітній простір, інтенсивного реформування та модернізації постає нагальна проблема розбудови нових концепцій та підходів до розуміння педагогічної професії в цілому. Так, одним із пріоритетом в удосконалення вищої педагогічної освіти на сучасному етапі є визначення та обґрунтування необхідних, обов'язкових компетентностей майбутнього педагога незалежно від ланки в якій він працюватиме, в дошкільній, початковій чи вищій.

Питання професійних педагогічних компетентностей досить активно розробляється та досліджується в сучасних наукових дослідженнях і пов'язане, насамперед із становленням нової освітньої системи в умовах євроінтеграційних процесів, зміни світоглядних орієнтацій, розширення громадянської і національної свідомості. Так, серед провідних українських дослідників професійну педагогічну компетентність та компетенції досліджували В. Кремінь, який наголошує на тому, що велике значення для удосконалення професійної компетентності має також і розвиток університетської освіти, яка забезпечує майбутнє шляхом формування нового покоління професіоналів або іншими словами виробляє високоякісний людський (освіта, здоров'я) та соціальний (культура, загальні цінності, сильне громадянське суспільство) капітал [2, с.17]; Л. Пуховська, яка у своїй монографії зазначає, що професійна підготовка вчителів як самостійний феномен зі своїми специфічними характеристиками й особливостями, що базується на певній системі цінностей; дослідницею визначено, що цілями педагогічної освіти у Західній Європі є: підготовка до передачі знань, підготовка до діяльності по сприянню дитячому розвитку, підготовка до роботи щодо соціалізації дітей [3, с.8-12]; професійну компетентність дошкільних педагогів вивчали А. Богуш, Г. Беленька [1], І. Рогальська та інші. Так, І. Рогальською комплексно проаналізовано компетентнісний підхід до педагогічної діяльності майбутніх педагогів [4]. Зазначені положення є також домінуючими у концептуальних основах Національної